Jorralla-Abril
3
Astartia - Martes

Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bibao'kua ... 6,00 Irko, Iru ilez
Bilbao'atazkua 7,50 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urtez
Atzarrijetakuak 100,00 " "

Beldayen itunduba

XXII urtia | Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.° | 234 Idazkutxa | 17.810 Urrutizkiña | 6.651 zenbakija

Irugarren Aberri - Eguna ikeragarrizko poztasunez ospatu zan. -- Beriogetamar milla notin batu ziran Gazteiz'en eta aintzaldu eben geure aberrija

Egunekua

Aberri-Eguna dala-ta

Igazi dan igandian Gazteiz'en ospe aundiz ospatu zan Abeŕi-Eguna zala-ta, baŕuban eben sapotxuba ageŕtu barik egon ezin ixan diran betiko areyuak nortzuk diran ikusi da.

Aĩaturiko igandian, "Pueblo Vasco,,'ren ixenaz Bilbao'n argiĩaltzen dan bakaldaŕen izpaŕingija beñepein, suteko txingaŕa kolkoratu ixan ba'leutse be, ageŕtu zan baño tripa-eŕiago ta asaŕiago etzan ageŕtuko.

Abeŕi-Eguna, España abeŕi aundija zatiĩuteko abeŕi-zatitzaĩiak asmauriko asmakixun bat baño etzala, iñuan, arek, Euzko-Araudija'tzaz ixango diran ezta baidien auŕeko egunetan, arabaŕak euren España-zaletasunetik atzeratuteko asmuz Araba'ratu daben lakirijua dala-ta.

Baña alpeŕik ixango yakela epaĩuten eban gero, arabaŕak España'ren altzotik iges-egiĩeko ezegozala-ta.

Bilbao'ko bakaldaŕen izpaŕingi oni, nordan bere esakeretatik igaŕten yako.

Euzkadi'ren beŕbizkundiak, egijaren garaitzeak, min aundija emon dautsa, ba. Eta min ori, ixan dan aundija ixan dalako, ¡ayene! batzuk egin barik ixilian ezin jasan ixan dau.

Ixilik egon ezin oŕek, zarataka imiñi dau, Abeŕi-Egun zoragaŕi au ospatuten jeltzaliei laketu dautsen agindarijei berba gogoŕakaz eragoten.

Gazteiz'ko endore jaunaren kaltez be, itz gogoŕak esaten dauz, Berbizkunde egunian Gazteiz'eratuko ziran jeltzaliei abegi ona erakutsi biaŕ yakela esatia, "separatista", abeŕi-zatitzaĩiei lagun-egiĩia zala-ta

卐 卐 卐

Ikusten danentz, Bilbao'ko "Pueblo Vasco,,'ren gurarija, ezta iñori, lagun urkuari abegi ona egiĩia, bere jauntxukerizko asmo deungietara buruba makuŕtuten eztaben gustijei burutik bera zigoŕaz zartada gogoŕak emotia baño.

"Gustijen ganetik, España"—didaŕ egiĩen dau izpaŕingi onek. Eta gustijen ganetik dala bere oñetako oski-pian ezetariko eskubide barik jopu biguŕtu dauzan azke ixateko eskubide gustijak daukezan eŕijen auŕka jagiĩen da.

Onetara mar-mar bekaitzez beterik geidiari eragoten iñarduteko, gaiztua ixan biaŕ da, gero. Gaiztua ta Josu, beñola, iñartziz, judaŕak, euren Irakasletzatik kentziaŕen gurutzian josi ebenen antzekua.

Bilbao'ko "Pueblo Vasco,,'ren gurari ziĩala, judaŕ maltzuŕ areik ageŕtu ebenaren antzekua da, ba, egija zigoŕtau ta erijotzara jauŕti gurakua.

Guzuŕari, ostera, lagun-egiĩen dautsa, egijaren ganetik imindeko eskuba luzatu.

Euzkadi ta euzkotaŕon eskubidiak gurutzean gosiĩa ikusi gura leukez, atzeŕiĩaŕ maltzuŕ batzuben jopu biguŕtuta.

Idunetik "exclavoen catiak", jopuen estuntzeak dingilizka dabezela dabiltzan euzkotaŕ gixagaxuai kistaŕ-antzo iñok eskuba luzatuterik be eztau gura, ba, ugazaba ankeŕaren soñu ezañian dantzan iñarduten biaŕtuta dagon matxanguaren jopu-bixitzara jauŕtiĩeko bultz-egin dagizkubela baño.

Bilbao'ko "Pueblo Vasco" bakaldaŕ Izpaŕingi bekaiztijak, eŕkaldaŕai be ziri egiĩen dautse, ta olako jayak egiĩeko euzkotaŕai ezetariko eragospenik eztautsela iminden-eta, españaŕ usteltzat esten dauz.

Agiri danentz, izpaŕingi bakan onentzat, euzkotaŕen bizkaŕak judaŕen zigoŕakaz astindu ta zauriĩuten eztabezan gustijak, españaŕ txaŕak dira, españaŕ ustelak.

Ordez, ostera, Regueral gixagaxuaren zigoŕa, Judas Escariote'n idun-lokaŕija geure bizkaŕ-idunetan iminden dauskubezala ikusiko ba'leu, ikusi, orain usteltzat esten dauzan agindarijak, zindotzat etsiko leukez, eta gogoz txaiotu.

Blbao'ko "Pueblo Vasco catolicua,,'ren (?) bijotza, olakoxe kistaŕ-bijotza (?) da, ba; bere zigoŕpian, bakaldaŕen bustaŕipian lotuta geratu gura eztabenak, zigoŕkadaz eta gogoŕkeriz jopuen bustaŕijan lotuten ikustiaz poztuten dana.

Euzkotaŕen Abeŕi-Eguna'ri, españaŕen Abeŕi-Eguna'z auŕka-egin biaŕ yakela diño.

Bilbao'ko "Pueblo Vasco,,'ren bijotzan ostenduten dan goŕoto-lapikua, gaiztokiko suz galdatuta pil-pil irakiĩan dago.

Euzkotaŕon beŕbizkunderik ezin jasan dau, egijaren garaitzarik ezin "sufridu".

Jeltzalion eskubidiak garaitza-zugatzian loratuta ikustia baño, Judas Escariote'ren iduneko lokaŕija ikustia be gurago dau, uŕian, izpaŕingi oŕek, egijari begijak ertsiĩa guzuŕaren atze-ziaŕ dabil-eta.

"Gauza gustijen ganetik, ¡España!"— "Pueblo Vasco,,'k didaŕ egiĩen dau.

Jeltzaliok, ostera, beste didaŕ au egiĩen dogu: ¡Jaun-Goikua eta Lagi-Zaŕa!

URIBIĨAŔTE'TAŔ IBON.

Jakintza - gayak

Bakoitz eta Gustijoen Osasun-Bidia

(Ondaŕoa'ko Euzkeltzale-Bazkunak eralduta, Uresandako itzaldija.)

Ondaŕotaŕak: Neure lenengo itzak Euzkeltzale-Bazkuna'ri eskeŕak emoteko ixango dira, nigaz euki daben maĩagaŕiĩasunagaĩik, eta eskeŕok entzule gustijori luzatuten dautzubedaz itzalditxo au entzuten ain edeŕto etoŕi zarielako. Izlarija enazalako eta euzkeraz be eŕestasun gitxi daukodalako, utsak egingo dodaz neure itzaldijan, baña eurak azketsiko daustazubezala uste dot.

Eta beste barik sartu gaĩezan aŕira. Bakoitz eta gustijoen osasun-bidia. Osasun-bidia zer dan ikusi dagigun. Osasun osuagaz bixitzia dala esan lei. Gauza bi esan gura doguz onegaz. Gaxotasunari etorten ez lagatia, eŕderaz esaten dan profilaxia, bata, eta gorputzari eta gogo edo arimiari euren andiĩasun ixatia emotia, bestia.

Osaglliaren biaŕa dakaŕen gaxotasun, eta osasun gustijan bitaŕtian, dagoz ixate batsuek naiko direnak eŕi bat makal egiĩeko. Aulan jazoten da eskimal eta judataŕekaz. Eztot nai esan onegaz eŕi oŕeĩan gaxotasuna dagola, baña bai osasuna beterik eztagona.

Umiaren osasun-bidiak eskatzen dau, infecciosas deitzen diran gaxuai etorten ez lagata eta gorputzaren aztea sendotzia.

Umiak eztau bakaŕik osasuntsua ixan biaŕ. Onez ganera sendua ixan biaŕ dau. Emen ikusten da osasun bidiaren gaŕantzija, ba obe da gaxotasunari etorten ez lagatia, bera osatzia baño.

Gaxotasun gustijak, ondo sendatubak dagozala uste ixanaŕen, beti lagaten dabe gorputza beste gaxotasunak aŕtzeko bigunago. Gaxotasun onek ixan leikez lenguaren baŕdiñak edo beste batzubek, eta euretatik txaŕena bulaŕetiko gaxua da. Beste batzubetan ezin ixaten da gaxua sendatu, bai ostera miñak kendu ta bixija urte askotan luzatu; aulan diabetis; baña gaxo au jasaten daben gixonak eztau bixi berak bixi biaŕ leuken bixitzia eta aŕizku askoren taŕtian dirau beti. Gixonak biaŕ daben eran jabongo ba'leu bere bixija, elitzake saŕiĩan olakorik jazoko.

Bakotxaren garbiĩasunatzaz zerbait esan dagigun.

GARBIĨASUNA.—Osasun-bidiaren ondua garbiĩasuna da, beraz kentzen direlako gaxua ekaŕten daben pestiñak eta gorputza gogoŕtzen dabelako. Eŕi garbijenak dira senduenak eta erijotzik gitxijen ikusi daroenak. Askoz be obiago da eŕi batentzat bertan bxi diranak garbijak ixatia, zikiñak ixatia baño, naĩa Jauŕbatz edo Gobernuak desinfeziñoko gauzak ondo eukĩ.

Azaleko garbiĩasuna biaŕ-biaŕezkua da bera ondo eukiĩeko. Garbiĩasunak kentzen dauz azaletik ixaten dabezan loikerijak. Azal edo naŕu zikin ta loyean obetuago ta eŕazago aginka egiĩen dabe tximiño eta moskiĩuek.

ESKUBAK. — Alegin egin biaŕ dogu eskubak beti garbijak eukiĩeko, baña batez-be jatorduetan. Gaxo asko dira esku zikiñetatik etoŕten diranak, ba jaten dogun janarija eskubetan ibiĩi biaŕ ixaten dan lez, janarijaz batera eskubetako zikinkerija botaten dogu urdaĩera. Eskuentzako garbiĩasunik onena, ur-berua eta jaboya dira. Eskubetatik etoŕi lei tifuse be, batez be gorputzaren be aldijetan eurak ibiĩi ta garbiĩu ezik. Epidemia aldijetan, batez be tifus dagoenean, eskuak ugorki edo alkolagaz garbiĩu biaŕ ixaten dira. Eskuak garbijak eukiaŕen eztira abora eruan biaŕ, eta gustiz oĩura txaŕa da atzazkalak jan edo agiñekaz ebatia.

OÑAK.—Gitxijenez astian bein garbiĩu biaŕ dira jaboyagaz ta uragaz.

ARPEGIJA.— Gitxijenez goiz ta aŕatsaldian garbiĩu biaŕ da arpegija. Gixonak saŕi-saŕi kendu begije bixaŕa. Emakumiak ezpegije autsik emon. Karmin eta antzerako gauzarik ezpegije erabiĩi iñoz be, eta erabiĩen ba'dabez be on-onak ixan daĩezan kontua euki begije.

ABUA.—Abua aŕisku andidune da, batez be zikiña dagoanian, bertan pestin asko batzen diralako. Oŕegaĩik beti egon biaŕ leuke garbija, eta onetarako agiñak garbitzeko zepiĩu bat eukiĩia ona da. Zepiĩu ori oxigenatako uragaz edo creta alkanforadako autsekaz, edo Dens, Perborol eta antzerakuekaz ibiĩi biaŕ da.

(Daŕaike)

INGI BILDEGIA
Papelería del Oria
MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA
Teléfono, 154 TOLOSA

Irakurri EUZKADI

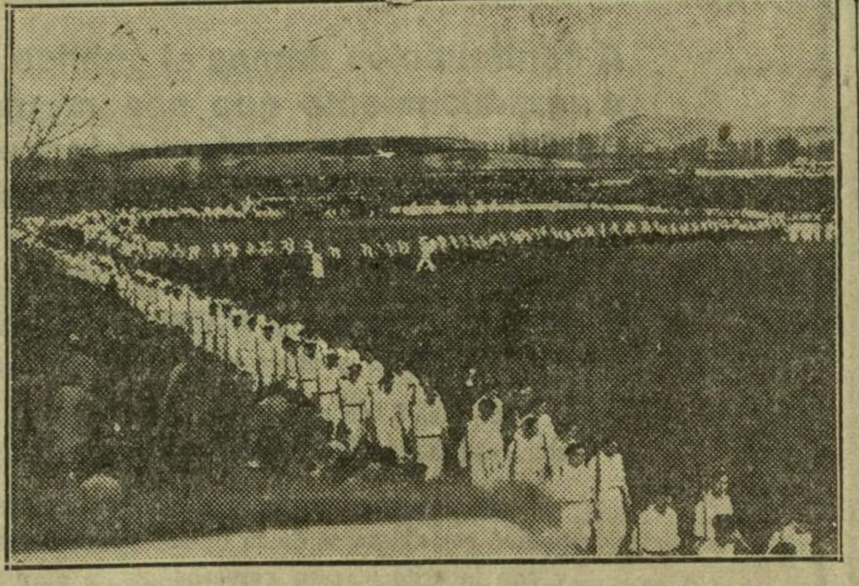

Ara pospoliñak eta ezpatadantzarijak. Au da gastarua. Mendizoŕotza'ko zelai zabalan amaikatxu miĩa notin batu ziran eta gustijen auŕian oinka edo dantza txukunenak egin ebezan Donostia'ko Pospoliñak. Aŕats edeŕean, eguzki zoragaŕija moñoetan zan orduban, gauza atsegingaŕijagorik ezendubak ikusi al ixango. Araba'ko ezpatadantzarijak, be, agertu ziran. Zelan soŕtu diran ezpatadantzari oŕeik. Orixe eztakigu, baña an egozan. Eŕirik txikeŕenak be bidaldu ebezan aldra poliĩak. Aŕatsaldeko jolas-orduban gauza edeŕena iruditu yakon pospolin eta ezpatadantzarijen ekiñaldija Axe bakaŕik ikustiaŕen, be, baŕiro juango gintzakez Gazteiz'era.

ABERRI - EGUNA

Beŕpizkunde - Eguna, geure Abeŕijaren eguna dogunok, pozaŕen gagoz, batez-bere igandeko jai ospetsubak ikusi-ostian. Jai edeŕa ixango zala, ondo genkigu, baña oŕen bestekua ixango zanik, ezkeban uste.

Irugaŕen Abeŕi-Eguna ospatu dogu ta ¡aŕanopola! oraingo au bestiak baño, be, edeŕagua iduriĩu yaku. ¡Zer zan a! Txaidiak beterik, kale-muztuŕakeze-eze enparantzak, zelayak, akeĩetxiak, eguraztokijak, albo-eŕijak, elixak. ¡Dana zarantea, dana notintzea! Nora juan, ara begijak pozaŕen!

Goxeko lenengo ordubetan eldu ziran gurdibiĩak. ¡Ara bat! ¿Eta nongua da bera gero? Batzuk Laukinitz'kuak, bestiak Ayala'kuak. Oneik Nabaŕa-aldetik datoŕzanak, areik Gipuzkoa'ko eŕitxurik txikeŕenatatik. Ordu luziak igaro genduzan bitxabal baten eta zenbat eta begijak asetubago, ainbat eta gurdibil geyago. Baña etzira gurdibiĩak edo kamioyak bakaŕik. "Auto partikulaŕak" askok esango leuke ezan ziran.

Baña gauza gustija baño poliĩagua zan geuretzat "txiŕindularijen" etoŕeria. Areik ziran mutiĩak. Axia bera baño azkaŕago etoŕzan bitxabalak-ziaŕ. ¡Bateko kornetia, besteko turuta, areik ekaŕen poza ta alaĩasuna etziran makalak! Atsegiñan txiŕindularijen saŕeren ixan, be, ixan yakun.

Besperan an gintzanak, "Libe" ikusi genduban Principe Antzokija. Antzoki edeŕa da, baña ondo betetu zan. Loraz eta apañez josita egua. Amaŕ-amaŕetan asi zan "puntziñua". ¡Eta zelakua gero! Ez edozelakua, gorengua baño. Gaste alayak, emakume liraňak, abeŕtzale gintzuak. Gustija beterik. "Oldargi"-mutil-neskaen trebetasuna ezagututen dogunak, zetan esanik eztaukogu zelan egin eben. Amaika txalo edeŕ entzun zan bazteŕetan. Amabigaŕen orduba ixan zanian, Gazteiz'ko Uri-Buru-Batzaŕa'ren ordez, leŕotxu batzuk irakuŕi euzan Aretxabaleta jaunak. Gustijai ondo etoŕija egin eutsen eta gero ereskintzeak geure Ereseŕki abeŕkoya abestu eban.

Ordubatetan amaĩu zan jai edeŕa. Igande goxian. Karmeldaŕ Abaen eleza edeŕean jaupa ixiĩa ixan zan. Kistaŕez beterik eguan, eta ainbat jaun aŕtze ixan zan. Jaupa-biĩaŕtian euzko-abestirik goxoenak abestu zira, Iñaki deunaren ereseŕkija aiztu-barik.

Ordurako txaidiak jentez beterik egozan. Iñuŕijak legetxe ikusten ziran mendigoxale, emakume, gastetxu ta abaŕ. Eztakigu zelan aratu ziran, baña beŕogeta amaŕ miĩetik gora ixango ziran ango gixon-andreak. ¿Geyegi dala? ¡Ez orixe! Beŕogetamaŕ miĩa idatzi dogu eta zenbaki au goĩik barik betik jaurti dogu. Askoren ustez rurogei miĩa batu ziran.

Gauza gatxa zan ango jentetzea zenbatutia. Toki berezi baten ezkintzan batzaŕtu, ba. Guŕdibiletan eldu ziran bosten. Bultzijak eurek be, ganezka etoŕzan. Bilbao'tik juan ziran lau bultzi berezijak eta Donostia'ko bijak zenbatu-barik gero.

Jenterik geyen Gipuzkoa eta Bizkaya'tik juan zan, baña Araba'tik bertatik, be, oidalako piĩua juan zan. Nabaŕa'tik, be, askotxu. Ori ikusi gendun, beintzat guŕdibil asko ziralako Nabaŕa-aldekuak.

Goxeko amaikak ziran katedral edeŕean Gotzain jaunak onespena emon ebanian. Geure aldun jaunak antxe ziran eta onei onduan milaka batu ziran abeŕtzaliak. Gotzaña urte zanian txalo-txaloka asi yakozan gustijak. Pozik geratu zan alko maĩasuna erakutsi eutselako abeŕtzaliak. Ondorea Florida deritxo zelayan eun txistulari batu ziran eta euzko-eresi txukuneak jo euskubezan. Fandadago eta dantza-abesti askoren aŕtian, "Aguŕ Jaunak" eta abaŕ jo ebezan. Gauza edeŕa, ogetamaŕ miĩa gixon zirala eresi areik entzutia.

Bitaŕtian Eŕepublikearen zelayan Gazteiz'ko Euzko-Abespatzak abestu ebazan oi alako abesti edeŕak. Gauza gustijok on-onak ixan ziran, baña zeozer bijotzeragiño eldu yakun. Zer jazo zan gero euzkereari omena egin biaŕ-ta, Antzokija utsik geratuteko? Au egaŕgaŕija. Ainbeste abeŕtzale ta euzkereaganako maĩasunik ez. Susperdidu zan euzkel-antzeŕkija. Negaŕa urte yakun begijetatik ori entzun gendunian.

Txistularijena eta abespatzarenak atsegingaŕi ixan ba-ziran, etziran gitxijagorako ixan kalietako abestijak eta oyubak. Ordubatetan oidalako bazkari edo oturuntza egin zan fronton jatetxian. An bat ziran Euzko-Alderdi Jeltzalia zuzenduten dabenak. Euzkadi osoko agintarijak egozan. Oneikaz batu ziran Axangiz, Orozko, Estella, Iruña, Tafalla, Ribabellosa, Arrazua, Ubarrundia, Laudio, Bilbao eta beste uri askotakuak.

Areto nagosija bete-beterik eguan. Azkenian uŕutidazkijak irakuŕi ziran eta bakotxa entzuten zanian, ikeragaŕizko txalo-otzak ziran. Baña gauza txukuna zan zelaiyetan eta muñoetan bazkarija jaten egozanak ikustia be. Axe xan ikuskixun maĩagaŕija. Alı, Gamarra, Betoño eta beste uritxubetakuako bazteŕa notiñez beterik ikusten ziran.

Eta abertzaliak erakusten emon eben euren lotsea ta krintza ona. Etzan moskortirik ez oŕetakorik ikusten. Gero au ta bestia esango dabe geure kaltez. Aŕatsaldeko jayak. Goxeko jayak ikuskaŕijak ixan ba-ziran, aŕatsaldekoak begi-begikuak ziran. Lenengo eta gorengo malan jaŕi daigun "Libe"ren antzezkixuna. Principe-antzokija beterik eguan. Oŕatz bat saŕtzeko tokirik etzan. Iñoiz baño obeto egin ebela antzezlarijak esaten ba-dogu, egija baño eztogu esango. Itz bakotxeko txalotsa baño etzan. Alakorik ikusteko!

"Libe" antzeztu ebenak pozaŕen geratu zirala jakin dogu eta pozez geratzekua zan. Beste bein eztogu alakorik ikusiko.

Mendizoŕotza'n egin ziran jolas eta dantzeketeak, be, go enguak uŕten ziran. Lauretan asi ziran jolasok. Euzkadi-Buru-Batzaŕekuak antxe ziran eta zelai osua jentez gonburu zan. Eŕenderi'ko txistularijak asi ziran lenengo. Oneik dira mutiĩak! Baña eŕinoŕetako dantzarijak eztirala makalaguak. Oneik, be, ondo txalo toubak ixan ziran. Makiĩa-dantza eta sagi-dantza ikusi genduzanian, amaikatxu txalo jo geuntsezan. Baztan-aĩdeko dantzarijak be, ikeragaŕizko lana egin eben. Nabaŕa'ko anayak olako jai baten ikustiak atsegin andija emon euskun. Osteran Donostia'ko Pospoliñak agertu ziran. Oneik dira gasteño maĩagaĩijak. Euren abesti ta dantzaketeak oso txalotubak ixan ziran. Bai meresi be!

Palankari, aŕi-jasotzale ta antzekuak, aŕats on-ona igazi-eragin euskuben. Itzaldijak. Etzirala ixango iñuenak txaŕto geratu dira. Etziran ixango ba! Landaburu, Iruxo, Agiŕe eta Montzon jaunak itz-egin eben eta egi galantak esan euskubezan. Batak baño bestiak obeto esan euskubezan egi biribiĩak. Araba-Buru-Batzaŕa'ko lendakarijak amaĩu euzan itzaldijok. Txalo-otsa ugari entzun zan. Baña antzokijan. Mendizoŕotza'n txaidietan eta kalietan jente asko bazan, geyagorako, be, ba-eguan.

Pelota-tokijan oidalako piĩua batu zan. Donostia'ko Pospoliñak egin ebezan euren jolasaldijak. Gero pelotari on-onak jokaldi edeŕa egin eben. Danerako jentia eguan. Olantxe amaĩu ziran igandeko jayak. Baña jai atsegingaŕija zan iluntzeko gora-berak ekustia. Bati guŕdibilak iges-egin eutsola, bestiak ezeukola nun juan. Txaide gustijak notiñez beterik egozan.

Gauza atsegingaŕija benetan. Etsayak zer iñuen? ¡Zer esango eben, ba! Alako jairik euren bixijan eztabela ikusi, Gazteiz'en sekulan eztala batu ainbeste jente. Akeĩetxeak garagardo-barik geratu ziran, gozotekijak, gozo-barik.

Araba'ko jauŕliaren itzak jakin genduzan. Euzko-Aderdi Jeltzalia'k baño olakorik ezin egijala iñuan. Amaika guardi eraun euzan, baña zeregiñik ezeben euki. Eŕiĩaŕak gauza bat goralduten eben: koŕeziño andiko gixonak ei-gara. Iñor molestaubarik ebiĩe ei-gintzan. Tira zeozer da!

Geure ustez aurtengo Abeŕi-Eguna bestiak baño gaŕantzitsubagua ixan da notiñez ezpada, be, osterantzean. Bilbao eta Donostia'ko egunak gauza edeŕak ixan ziran, baña orainguak lango ondorenguak eztabe euki. Araba osuá abertzaletasunera ekaŕetxo olakoxe jaya biar azn. Geure etsai zikiñak beti esan eroein: lau katu dixa, lau baseŕitaŕak. Oŕeikaz nora juango gara, ba! Orainolakorik eztabe esan.

Beŕpizkunde-eguna jau si da Arabaganera. Bitxabalak ziaŕ juan ziran ikuŕiñak, euzko-mendigoxale azkaŕak, emakume lirañak igiĩu dabe Araba osua. Toki gustijetan ixugaŕizko itzak baño etziran entzuten.

Egun zoragaŕi oŕek bereiak ekaŕiko dauz. Laster arabaŕak etoŕiko dira geure aldera. Ikusiko dabe egijaren argija. Abeŕi-Eguna, egun edeŕa geuretzat. Olako batzukaz laster abeŕija azkatuko dogu. ¡Gora Araba'ko abeŕtzale zintzuak!

Geure elia ta geure Aberria

ARRITOKIETA
(AMAYA)

Gu abeŕtzale onak izan ba'giñan, euzkeldun zintzoak izan ba'giñan, Idiakez'en ez biaŕ ikaragaŕi ori gertatu-zanean, gure eliari lotsagabekeri ori egin ziotenean ez genduan iñork geyago ezderaz itzik egin beaŕ.

Erderari boicot ikaragaŕi bat egin beaŕ giñion, geyago geure ezpañetan ez erabiliaz.

Baña gu geuk, arpegi-arpegian aŕotzak eman digun matralekoa artu degunean ¿zer egin degu?

Ikusi al dezute geure elia aldeztutiaŕen, eta aŕotzari beaŕ dan bezela erantzutiaŕen len baño euzkera geyago darabilgunik?

¡Bai zera!

¡Idiakez gixagaxua! ¡Euzkera maitia!.. Baña danok eŕderari jaŕai, danok eŕderari jaŕai, danok eŕderari ekin, aŕotzari arpegia prest ipiñiaz beste matraleko bat emateko.

卐 卐 卐

Eta aŕotzak laisteŕ eman digu beste matralekoa, Donostian. Artileria'ko gudari etxean.

Eta Donostia'ko kuartelian euzko-eliari aŕpegia apuŕtu dion gudari nagusi ori, bai dakizute ala nonbesterañoko gizon aundia ta jakintsua dan?

Orain esango dizutet. Egunero soldauen lista artzen duanian "Aizpurua" abixena iñondik iñora ugutzatu ezin duan aŕotz bat.

"Aŕizabalaga" abixena iñondik iñora ondo irakuŕi ezin duan belaŕimotz atzeratu bat.

Berak, "Aizpurua" ta "Aŕizabalaga" esan ezin, paperian irakuŕi ezin eta gure mutil euzkeldunak egun gutxiren baŕuan erderazko liburu bat buruz esan beaŕ?

Ementxe Euzkadi'n izan ezik, nun gertatzen dira oŕelako lotsagabekeriak?

Geuri, euzkeldunari izan ezik, nori egiten dizkiote oŕelako neuŕitik kanpora dauden geyegikeriak?

卐 卐 卐

Guri Idiakez'ekin jazo zaiguna, Belgique'n orain urte asko jazo zan. Flandes'taŕ iru langile, lapuŕ gizoniltzaletzat aŕtu zituzten.

Iru langile abek ez zekiten frantzezez tautik ere. Epaikariak arazo gustia frantzezez eraman zuten. Iru langile gixagaxuak bitaŕtekoen bitaŕtez itz egin beaŕ izan zuten. Ezin izan zuten euren eŕugabetasunik erakutsi. Eta irurak urkamendira eraman zituzten.

Andik urte bira jakin zan iru gizonok eŕugabeak izan zirala eta frantzezez itz egiten jakin ez zutelako ezin erakutsi izan zutela beren eŕugabetasuna, eta auxegaiĩik urkamendian il zituztela.

Au jakin zanean Flandes'en aŕi guztiak ere jaiki ziran. Eta orduantxe asi ziran prantzeza basteŕtu, ta flamenkera etxean eta kanpuan, eleizan eta ikastoletan, kalian eta plazan, lantegietan eta dendetan alde ta leku guztietan erabiltzen, euren elia gogoŕ zabaltzen, orduantxe azi zan flamenkeraren berbizkundia, eta gauŕ danok dakizuten bezela parantzerak eta berak eskubide berdiñak dituzte.

卐 卐 卐

Ez ete degu euzkeldunak onelakorik egingo?

¡Bai! Egingo degu. Alpeŕ-alpeŕik gabiltza ostian Gora Euzkadi azkatuta! diadaŕka ta oŕoaka. Azketzi danok. Barkatu, baña diadaŕ gutxiago eta euzkera geyago beaŕ degu. Oŕoa gutxiago eta beste bide batetik jo. Euzkera bidetik.

Eŕdera ta eŕdel oiturak, eŕdera ta eŕdel usayok, auŕian aŕtuta Malato zugatzeraño eraman eta andik, etoŕi ziran luŕaldera bein betiko jauŕtitzen ez ba'ditugu, eta geyago saŕtu ez ditezen euzkeraren bidez gure Abeŕiari esi gogoŕ bat egiten ez ba'diogu ez degu iñoiz Abeŕirik azkatuko.

Zer ba? Ikasi aldezute edestiren batean, edo jakin al dezute iñoiz, bere ama elia, bere Abeŕi-izkuntza basteŕtuta, nor bera aspiraturik daukan lateŕiaren elia darabilen eŕirik azkatu danik?

Nik neuk ez.

Ibildeunak eta Kanpayak

"Aberri-Eguna"

卐 卐

ZELETA

España'ra begira egun abetan atsegiñez ikusten degu eŕkala edo eŕepublika sortu zanetik orain aŕte gebenduta egon diran ibildeun edo prosezinuak gogo onez laketzen diĩuala oraingo gobernubak, zuzenbidezko egintza au aŕitzeko gauza ez dan aŕen.

Ainbat aldetako izpaŕingijak adiyerazten digutenez, aundiĩasunik edeŕenaz ospatzen dijuaz iru urte aundi abetan españaŕ eŕepublikano-sozialistaen itzetik-ortzerako "libertad" edo dalakuaren izanian gebendurik egondu diran ibildeun atsegin eta ikusgaŕijak.

Aitortu biaŕ degu, ba, orain-aldiko españaŕ gobernuko buruzagiyak gauzak tajuz eta zuzen bidez eramateko itxuran dakusguzela, ikutu degun arazo oni buruz edo dagokijonez.

Bide oŕtatik jaŕai ba'dagi, beraganatuko diĩu Lerroux'ek orain aŕte beragandik igeska ibili diran askoak eta ez gutxiren begirapen eta txaloak.

Euzko-abeŕtzalioi españaŕen eŕiketa edo politika arazoak deus ajola ezpadigute ere gauzarik askotan ba'dogu zeŕ ikusi, España'ri loturik daukagulako gure Abeŕija. Oŕengatik, jeltzaleok, Jaungoiko-zaleak geranez, uzkuŕtzale edo erlejiño zaliak geranez, begi-onez eta atsegiñez ikusi biaŕ degu, nai-ta nai-ez, Lerroux'ek bere gobernutik arazo minbera onetzaz daraman bide azkazalea.

Alaitsu ikusiko diĩugu, ba, beŕpizten dirala ain aldi luzean, iñolazko eskubiderik gabe, gebendurik iraun duten ibildeun ederŕak España-menpeko bazteŕ guztiyetan.

Lerroux'en gobernuba oŕtarako giro dala dirudi. Orduan, ¿zergatik ez ba, baimendu, erabat, ibildeun oyek, iñolazko eragozoenik gabe ospatu diĩezen?

Onelako erabaki batek atsegindukodituzte, agiyan, españaŕ eta euzkotaŕ geyen-geyenen goguak.

Izan ere itxulazkeri aundi bat izan zan azkatasunaren izenean Lateŕi bateko bitanlerik geyenen gogo-auŕka oiĩura zaŕeko ibildeun oyek gebendutzia. Eta zataŕkeri oŕen eŕudunak Azaña eta lagunak izan dira.

¡Oŕelakua izan da gizon zakaŕ-gaizto oyen aginpidetzako azkena ere! Beren eten-gabeko gaizkiñen suak, gogoa eŕetu iñungo aldera egatutzeko ezdirala, aŕan zaŕ-gosetiyaren gisa guziz bazteŕturik lotsagaŕi betiko geldiĩu dira.

Españaŕ eŕikari edo politiko deunge oyen iritziz-bestekoz oldoztu edo pentsatubat oraingo españaŕ-gobernu-eŕkaldaŕak baimendu diĩu, auŕerago esan degun bezela iru urteren buru gebendurik egon diran ibildeunak. Eta ¿zergaĩik ez baimendu, bide batez, aldi luze oŕtan iñolazko aŕazoibiderik gabe mututurik auŕkitzen diran kanpai-joteak?

Egija bada "España católica" dala, kanpayen ixiĩuna lotsagaŕi onek ezdu iraun biaŕ unetxo batean ere.

Eta eskubide gabeko ixiĩuna au uŕatzeko ¿zein egun egokijagorik Aintzadun Larunbata (Sábado de Gloria) baño?

Gure poza ori izango litzake, kanpaiayen "dingili-dangala" otsean aunditasunik edeŕenaz ospatu al-izan dedin Gazteiz'en, Igaratz edo Pasko egunean, euzkotaŕen irugaŕen ABEŔI-EGUNA.

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

Fábrica de escopetas finas de caza. Eizara'ko suizkilu berezijen olea.
Agirre y Bastida
EIBAR. — GIPUZKOA

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA